

7. Sytuacja międzynarodowa w latach 20-ych – notatka

1. Sytuacja w Europie

a) Niemcy = Republika Weimarska:

- przestały być potęgą militarną po redukcjach armii i rozbrojeniu,
- były osłabione ekonomicznie na skutek okupacji Zagłębia Ruhry i reparacji,
- niepokoje wewnętrzne spowodowane rewolucjami komunistycznymi np. Powstaniem Spartakusa w Berlinie (styczeń 1919 r.).
- kraj znalazł się w izolacji politycznej po I wojnie światowej.

b) Francja

- wzrost znaczenia politycznego ze względu na osłabienie Niemiec, rozpad Autro – Węgier, rewolucję w Rosji, odzyskanie Alzacji i Lotaryngii. Wzrosły jej wpływy w Europie Środkowej i na Bałkanach,
- wzrost znaczenia ekonomicznego – odbudowa kraju dzięki reparacjom,
- nowy układ sojuszy oparty na tzw. Małej Entencie (Jugosławia, Czechosłowacja, Rumunia) oraz Polsce. Celem tych państw jest niedopuszczenie do umocnienia Niemiec, Węgier, Bułgarii, Austrii.

c) Wielka Brytania

- największa potęga polityczna i ekonomiczna Europy,
- w polityce europejskiej stosowała zasadę równowagi sił – nie chciała zbytniego osłabienia Niemiec,
- największa potęga kolonialna – zyskała nabytki w Afryce kosztem Niemiec, umocniła swoją pozycję na Bliskim Wschodzie kosztem Imperium Osmańskiego, które się rozpadło,

d) Włochy

- były niezadowolone z nabytków terytorialnych po I wojnie światowej. Włosi czuli się oszukani,
- wzrost nastrojów nacjonalistycznych.

e) Węgry

- 1919 – wybuch rewolucji komunistycznej. Powstała Węgierska Republika Rad na czele z Belą Kunem. Rewolucja została stłumiona.
- przywrócono formalnie monarchię. Faktycznie dyktatorem został admirał **Miklos Horthy**.

f) Bułgaria

- 1923 – nieudana próba rewolucji komunistycznej. Władzę przejęły ugrupowania skrajnie prawicowe.

g) ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich ;nazwa Rosji od stycznia 1922 r.

- kraj nie był uznawany przez mocarstwa po rewolucji komunistycznej i nacjonalizacji (upaństwowieniu) przemysłu, transportu i handlu. również zachodniego kapitału; znajdował się w izolacji politycznej,
- ZSRR odmówił spłaty długów zaciągniętych przez carską Rosję.

2. Układ w Rapallo – 1922 r.

a) sygnatariusze – ZSRR i Niemcy,

b) postanowienia: * oba państwa uznały się wzajemnie i nawiązały stosunki dyplomatyczne, * oba kraje zrezygnowały ze wzajemnych roszczeń finansowych;

c) znaczenie – oba kraje wyszły z izolacji politycznej co przyczyniło się do uznania ZSRR przez Wielką Brytanię, Francję i Włochy w 1924 r.

3. Konferencja w Waszyngtonie – XI.1921/II.1922 r.

- a) cele – ograniczenie zbrojeń morskich, uregulowanie kwestii spornych na Dalekim Wschodzie i Oceanie Spokojnym;
- b) uczestnicy – USA, Japonia, Wielka Brytania, Francja oraz Chiny, Włochy, Belgia, Holandia, Portugalia;
- c) postanowienia traktatu waszyngtońskiego 6.02.1922 r.:
 - ustalono wielkość flot wojennych USA, W. Brytanii, Japonii, Francji i Włoch, wprowadzając następujący stosunek okrętów linowych 5 : 5 : 3 : 1,75 : 1,75
 - określono maksymalny tonaż flot wojennych oraz kaliber dział montowanych na okrętach,
 - państwa zobowiązały się nie budować nowych pancerników po 1931 r.,
 - USA, Wielka Brytania i Japonia uznały status quo niektórych swoich posiadłości na Pacyfiku;
- d) inne postanowienia konferencji waszyngtońskiej, tzw. „układ dziewięciu” (USA, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Japonia, Chiny, Belgia, Holandia i Portugalia);
 - uznano suwerenność i integralność Chin,
 - wprowadzono zasadę jednakowych praw w handlu z Chinami (zasada otwartych drzwi)
- d) znaczenie konferencji waszyngtońskiej:
 - Japończycy byli rozczarowani wynikami I wojny i postanowieniami konferencji. Nie zyskali nowych nabytków terytorialnych na Pacyfiku mimo udziału w wojnie po stronie Ententy. Japonia utraciła swoje nabytki w Chinach, a traktat waszyngtoński uniemożliwił jej rozbudowę floty.
 - Najwięcej zyskały USA – flota amer. miała się równać brytyjskiej, zagwarantowały sobie politykę „otwartych drzwi” w handlu z Chinami,

4. Reparacje niemieckie

- a) wysokość reparacji nałożonych na Niemcy – 132 mld marek w złocie,
- b) Niemcy przestały spłacać reparację w 1922 r. ze względu na pogłębiający się kryzys ekonomiczny,
- c) okupacja Zagłębia Ruhry przez wojska francuskie i belgijskie od stycznia 1923 r. do końca 1925 r. w celu realizacji umów reparacyjnych. Strajki w Zagłębiu doprowadziły do jego paraliżu. Doszło do hiperinflacji i pojawienia się silnych nastrojów rewolucyjnych w całym Niemczech.
- d) **1924 r. – plan Dawesa** – ograniczenie wysokości rat reparacji do 1-2,5 mld marek w złocie przez 5 lat. Skutek – Francja wycofała wojska z Zagłębia Ruhry, a obcy kapitał zaczął inwestować w Niemczech. Niemcy uzyskały wyższe pożyczki niż wysokość rat. Poprawa sytuacji ekonomicznej Niemcy w 1926 r. zostały przyjęte do Ligi Narodów.
- e) 1929 – plan Younga - kwota reparacji wojennych została rozłożona na 58 lat. W 1930 r. zakończono okupację Nadrenii.

5. Konferencja w Locarno 1925 r.

- a) uczestnicy: Wielka Brytania, Francja (Aristide Briand), Belgia, Niemcy (Gustav Stresemann)
- b) „**pakt reński**” – **traktat w Locarno 1925**, między Niemcami, Francją i Belgią
 - Niemcy uznały nienaruszalność swojej granicy zachodniej z Francją i z Belgią,
 - Niemcy zagwarantowały utrzymanie demilitaryzacji Nadrenii,
 - gwarantami paktu stały się Wielka Brytania i Włochy.
- c) znaczenie – sukces Niemiec. Nie musiały uznawać nienaruszalności swojej granicy wschodniej. Wzrost zagrożenia Polski i Czechosłowacji.
- d) na konferencji podpisano dwa bilateralne układy: polsko – niemiecki i czechosłowacko – niemiecki, bez gwarancji granic. Francja podpisała układ gwarancyjny z Polską i Czechosłowacją.

6. 1926 r. – niemiecko – radziecki układ o nieagresji i neutralności.